

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 5 ja 27 §:n, maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain sekä meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain 1 ja 28 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 29 päivänä syyskuuta 1992 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 193.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina erikois-
tutkija Esko Juvonen maa- ja metsätalousministeriöstä, budjettisihteeri Elina Selinheimo valtiovarainministeriöstä, johtaja Jouko Siren maatilahallituksesta, maakuntahallituksen jäsen Anders Eriksson Ahvenanmaan maakuntahallituksesta, johtaja Jorma Kallio Valtion viljavarastosta, osastonjohtaja Markku Suojanen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, hallituksen sihteeri Tage Ginström Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, johtaja Antero Leino Elintarviketeollisuusliitosta, järjestösihteeri Erkki Moilanen Suomen Elintarviketöläisten Liitosta, va. piiripäällikkö Vilho Härkönen Kainuun maaseutupiiristä, toiminnanjohtaja Jouko Järvinen Valio Oy:stä, johtaja Seppo Netola Kesko Oy:stä, johtaja Asko Haarasilta Suomen Rehu Oy:stä ja johtaja Anssi Aapola Raision Yhtymästä. Lisäksi Suomen Kuluttajaliitto on antanut kirjallisen asiantuntijalausunon.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan maidon kaksihintajärjestelmään kuuluvien maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain ja maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi vuoden 1994 elokuun loppuun. Lakeihin sisältyvää kiintiökautta ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että kiintiökausi muutetaan vuodesta 1993 alkavaksi 1 päivänä syyskuuta ja päättyväksi seuraavan kalenterivuoden elokuun viimeisenä

päivänä. Siirtymävaiheessa ensimmäinen kausi olisi kuitenkin tammikuun 1 päivän 1992 ja elokuun 31 päivän 1993 välinen aika. Vuonna 1992 vuosikiintiönsä ylittäneiltä perityt kiintiömaksut palautettaisiin tuottajille ehdotetun lain tultua voimaan.

Tuotantorakenteen parantamiseksi tuotantoyksikön kokoa suurentamalla ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, jonka mukaan maaseutupiiri lakkauttaessaan tuotantokiintiön voisi heti myöntää lisäkiintiön, jonka suuruus olisi 75 prosenttia lakkautetun kiintiön perusteella edellisen kalenterivuoden aikana tuotetusta maitomäärästä, milloin kiintiön lakkauttaminen ei johdu valtion tai maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa tehdystä maataloustuotannon vähentämis- tai luopumissopimuksesta. Poikkeuksen muodostaisivat Ahvenanmaan maakunta, Lapin ja Kainuun maaseutupiirin alueet sekä Oulun maaseutupiiriin kuuluvat Kuusamon, Taivalkosken ja Pudasjärven kunnat, joissa lisäkiintiöiden määrä vuosittain riippuisi pelkästään siitä, paljonko tuotanto jää laissa säädetyn litramäärän alle. Lisäksi ehdotetaan, että tuotantokiintiöitä voitaisiin yhdistää myös silloin, kun maidontuottaja ostaa koko maatilan tai pääosan sen pelloista. Vuokraustapauksessa kiintiöt voitaisiin yhdistää määrääjäksi. Samalla ehdotetaan, että nykyinen kiintiön yläraja 156 000 litraa poistettaisiin.

Kaksihintajärjestelmän jatkamiseen liittyen meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi kolmella vuodella.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia sinänsä tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Valiokunta katsoo, että maidon kaksihintajärjestelmään esitettävät muutokset, joilla tiettyissä tapauksissa sallitaan kiintiöiden siirtyminen tilojen välillä, ovat oikeasuuntaisia. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että maidontuotannon rakennekehitystä edistetään hallituksen esityksessä esitettyäkin voimakkaammin.

Valiokunta edellyttääkin maidon kiintiöjärjestelmän nuorille tuottajille aiheuttamien tilan kehittämisesteiden helpottamista jaettavilla lisäkiintiöillä. Samoin lisätuotantomahdollisuuksia tulee tarkastella osana tilojen vakauttamistoinenpiteitä. Edelleen edellytetään tuotantokustannusten alentamiseksi pikaisesti alennettavan rehuviljan hintaa, kuten valiokunta edellytti EY-jäsenyyshakemusta koskevassa kannanotossaan. Tämän mahdollistamiseksi maataloudelle ohjattavan maataloustulolain mukaisen valtiontuen perusteita on muutettava siten, että ne vastaavat EY:n käytössä olevia järjestelyjä. Tämä edellyttää siirtymistä pääosin pinta-alaperusteisiin tai kotieläinkohtaisiin tukimuotoihin.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin mukaan siirtymäkauden kiintiö olisi vuosikiintiö kerrottuna luvulla 1,7. Kun maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 5 §:n 2 momentissa (1257/89) on säädetty, että kiintiömaksua on suoritettava vahvistetun tuotantokiintiön ylittävän maidon osalta vasta siltä osin kuin meijeriin toimitettavan maidon määrä maksukautena on 40 000 litraa tai sitä enemmän, valiokunta pitää tarpeellisena, että myös siirtymäkauden vastavaa alarajaa tarkistetaan samassa suhteessa. Valiokunta esittääkin lakiehdotuksen 27 §:ään otettavaksi säännöksen siitä, että tammikuun 1 päivän 1992 ja elokuun 31 päivän 1993 välisenä aikana ei meijeriin toimitetusta kiintiön ylittävästä maidosta peritä kiintiömaksua, jos meije-

riin toimitetun maidon määrä on enintään 68 000 litraa.

Esityksen 2. lakiehdotukseen lisättäväksi ehdotetun 14 §:n mukaan lisäkiintiötä voitaisiin Ahvenanmaan maakunnassa myöntää sellainen määrä, jolla meijerimaidon määrä edellisen vuoden aikana on alittanut 14 miljoonaa litraa. Ahvenanmaan maakunnassa toimii vain yksi meijeri, jonka vastaanottama maitomäärä vuonna 1991 oli 12,8 miljoonaa litraa. Meijerin perustuotantomäärä on vuonna 1989 vastaanotettu maitomäärä 12,97 miljoonaa litraa, jonka ylittävältä osalta meijeri joutuu maksamaan meijerikohtaista kiintiömaksua 50 penniä litralta. Koska meijerin kiintiö on pienempi kuin tavoitteena oleva 14 miljoonan litran tuotanto, valiokunta katsoo, että meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain 5 §:n 1 momenttia tulee muuttaa siten, että kiintiömaksua peritään meijeriltä vasta siltä osin, kuin vastaanotettu maitomäärä ylittää 14 miljoonaa litraa. Esityksen 3. lakiehdotukseen sisällytettävä muutos varmistaa sen, että Ahvenanmaan maakunnassa voidaan kannattavasti tuottaa kulutusta vastaava määrä maitoa. Samalla valiokunta korostaa alueellisen maitotalouspolitiikan merkitystä, jota on painotettu toisaalla hallituksen esityksessäkin.

Hallituksen esitykseen sisältyvän 3. lakiehdotuksen 28 §:ssä ehdotetaan lakia meijerikohtaisesta kiintiömaksusta muutettavaksi siten, että se olisi voimassa vuoden 1994 loppuun. Tarkoituksena on ollut säätää, että lakia sovelletaan myös vuosilta 1993 ja 1994 suoritettaviin kiintiömaksuihin. Koska meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annettuun lakiin sisältyy useita säännöksiä, joita on voitava soveltaa vielä vuoden 1994 päättymisen jälkeenkin, vaikka ne koskevatkin aikaisemmalta vuodelta suoritettavaa kiintiömaksua, valiokunta on tehnyt tästä aiheutuvan tarkistuksen lakiehdotuksen 28 §:ään.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja

että hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki**maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 5 ja 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetun lain (569/84) 5 §:n 1 momentti ja 27 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1257/89) ja 27 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1661/91), seuraavasti:

5 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

27 §
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1985 ja se koskee tammikuun 1 päivän 1985 ja elokuun 31 päivän 1994 väliseltä ajalta suoritettavia kiintiömaksuja. Asetuksella voidaan säätää tämän lain estämättä kiintiömaksuvelvollisen eduksi poikkeuksia kiintiömaksun suorittamisevelvollisuuden ajankohdasta tämän

lain voimaantulon jälkeisen ensimmäisen mak-sukauden osalta. *Tammikuun 1 päivän 1992 ja elokuun 31 päivän 1993 välisenä aikana ei meijeriin toimitetusta kiintiön ylittävstä maidosta peritä kiintiömaksua, jos meijeriin toimitetun maidon määrä on enintään 68 000 litraa.*

Voimaantulosäännös
 (Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki**meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain (poist.) muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meijerikohtaisesta kiintiömaksusta 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1303/88) 1 §, 5 §:n 1 momentti ja 28 §,
 sellaisina kuin ne ovat, 1 ja 28 § 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1663/91) ja 5 §:n 1 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1313/90), seuraavasti:

1 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

5 § (uusi)
 Kiintiömaksua suoritetaan sen maitomäärän perusteella, jolla meijerin kalenterivuoden aikana vastaanottama maitomäärä ylittää vuonna 1989 tuottajilta vastaanottaman maitomäärän eli perustuotantomäärän. *Ahvenanmaan maakunnassa toimivan meijerin perustuotantomäärä on 14 miljoonaa litraa.*

28 §
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989. *Laki koskee vuosilta 1989—1994 suoritettavaa kiintiömaksua.*

Voimaantulosäännös
 (Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kal-

li, Kohijoki, Koski, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Riihijärvi, Saapunki ja Westerlund sekä varajäsen Laakkonen.

Vastalause

Hallitus esittää lakia maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä muutettavaksi siten, että nykyisen lain 16 §:ssä oleva tuotantokiintiön yläraja 30 lehmää ja 156 000 litraa poistettaisiin ja näin ollen kiintiötä korotettaessa voitaisiin vahvistaa aikaisempaa lakia suurempia tuotantokiintiöitä. Kyseistä esitystä ei lakiehdotuksessa ole juuri lainkaan perusteltu, mutta syynä lieene suurtilojen muodostamiseen tähtäävä keskustalainen maatalouspolitiikka. Samalla kun pieniä perheviljelmiä ajetaan umpikujaan, suositaan

oloihimme sopimattomien suurtilojen luomista. Suurin epäjohtonmukaisuus linjassa on se, että maaseudulta viedään tällöin työpaikkoja ja yli-tuotantoa itse asiassa lisätään suurten tilojen osalta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluva-
na:

2.

Laki

maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetun lain (570/84) 3 §:n 1 momentti, 13 §:n 4 momentti (*poist.*) ja 34 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti ja 13 §:n 4 momentti 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1086/85) (*poist.*) ja 34 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1662/91), sekä

lisätään lakiin siitä mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla kumotun 14 §:n tilalle uusi 14 § seuraavasti:

3, 13 ja 14 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

16 §
(*Poist.*)

34 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1992

Heikki Riihijärvi